

SPRAWY TOWARZYSTWA

I. Posiedzenie Zarządu głównego we Lwowie.

Trzecie posiedzenie za rok administracyjny 1903 odbyło się 23 stycznia 1904-go r. w sali botanicznej c. k. uniwersytetu. Obecni pp.: Bal, dr Kalina, dr Leciejewski, Rybowski, Siwak, dr Studziński i dr Zdziarski. Przewodniczył Prezes Tow.

- 1) Przyjęto 1 członka nowego.
- 2) Oznaczono termin i porządek dzienny Walnego Zgromadzenia.
- 3) Na posiedzeniu tajnem uchwalono propozycję do wyborów na Wal. Zgrom.
- 4) Ustanowiono płatnego funkcjonariusza dla administracji i prowadzenia ksiąg rachunkowych Towarzystwa.
- 5) Ponieważ dr A. Kalina oświadczył stanowczo, że ze względu na swój stan zdrowia dalej redakcyi »Ludu« nie może prowadzić, uchwalono przenieść redakcyę »Ludu« do Krakowa.
- 6) Odrzucono projekt połączenia się z muzeum im. Dzie duszyckich.
- 7) Postanowiono wziąć udział w wystawie przyrodniczo-lekarskiej we Lwowie.
- 8) Załatwiono sprawy administracyjne i uchwalono wysłać w sprawie redakcyjnej sekretarza Towarzystwa do Krakowa.

Pierwsze posiedzenie za rok administracyjny 1904 odbyło się 30 stycznia. Obecni pp.: Bal, Jankowski, dr Kalina, Klemensiewicz, dr Leciejewski, Rybowski, dr Siemiradzki, Siwak i dr Zdziarski. Przewodniczył Prezes Tow.

1) Zarząd ukonstytuował się następująco: sekretarzem obrano ponownie dra Zdziarskiego, a zastępcą sekretarza p. Siwaka, skarbnikiem ponownie p. Klemensiewicza, bibliotekarzem p. Siwaka.

2) Sekretarz zdał sprawę z podróży swojej do Krakowa. Ugodę, jaką tam zawarł, przyjęto i

3) Redaktorami »Ludu« na rok jeden obrano pp.: dra Karola Potkańskiego i p. Seweryna Udziele, którym uchw-

lono wyrazić pisemne podziękowanie za życzliwą pomoc, jaką okazali Towarzystwu.

4) Przeznaczono 400 kor. na ilustracye w »Ludzie«.

Dr. Stanisław Zdziarski
sekretarz.

Dr. Antoni Kalina
prezes.

II. Sprawozdanie z X. Walnego Zgromadzenia.

X. Walne Zgromadzenie członków Tow. ludoznawczego odbyło się 30. stycznia 1904 r. w sali muzeum botanicznego c. k. uniwersytetu, o godz. 6 wiecz. Przewodniczył Prezes Tow. dr Antoni Kalina, protokół prowadził sekretarz Tow. dr Stanisław Zdziarski.

1) Prezes w zagajeniu wskazał na najważniejsze postulaty, które weszły w stadyum wykonawcze, podniósł ich znaczenie w rozwoju Towarzystwa,

2) poczem p. Mikołaj Rybowski odczytał na podstawie własnych materyałów napisaną pracę p. n.: *Dyabeł w pojęciach i wierzeniach ludu polskiego*, w której, wykazawszy genezę dyabła ludowego, zajął się szeregiem uosobień tej postaci, wyliczył rodzaje dyabłów, określił miejsce ich przebywania i zakres działalności, przeważnie szkodliwej dla ludzi. Opisawszy sposób, w jaki sobie można dyabła zjednać, przeszedł prelegent do omówienia ludzi, stojących w związku z dyablami (czarodzieje, czarownice), ich sabatu na Łysej Górze, oraz wyliczył środki ochronne przeciwko dyabłu. Prelekcję zakończył odczytaniem szeregu oryginalnych opowieści o marach piekielnych. Następnie

3) Sekretarz Towarzystwa odczytał sprawozdanie z czynności Zarządu za r. adm. 1903. Podniósł z przyciskiem dziwną obojętność społeczeństwa i członków dla ludoznawstwa i spraw Towarzystwa, której Zarząd nie był w stanie usunąć. Sam Zarząd, choćby miał najlepsze zamiary, nie może myśleć o rychłym ich zrealizowaniu, jeśli będzie zdany wyłącznie na przypadek, a nie dozna poparcia od ogółu członków Tow., a w niektórych razach i od całego społeczeństwa. Fakt ten, bezwątpienia smutny, jest tem znamiennejszy, że nie zachodzi w naszym tylko Tow. Podczas gdy więc w Czechach lub Niemczech każda prowincya, niejednokrotnie powiat nawet, ma Towarzystwo krajoznawcze lub etnograficzne, nasze oddziały prowincjonalne rozwiązywały się jeden po drugim lub były zupełnie bezczynne. Początkowo oddziały te przyciągnęły mnóstwo osób do Tow., jak zwyczajnie nowość każda, wnet jednak, skoro tylko trochę się postarzały lub nie odpowiadały ambicyom jednostek, zamierały rychlej niż można się było spodziewać. Okazuje się tedy, że praca w nich prowadzona nie była jedynym celem, była środkiem do innego celu. Oto jaskrawy przykład braku poparcia ze strony członków Tow. Wiele jaskrawszym jest fakt zupełnego niezrozumienia

celów Tow. przez całe społeczeństwo. Bo Wys. Sejm krajowy, nie oglądając się na dobry przykład sejmów innych krajów koronnych monarchii, przyznał nam subwencję w kwocie 200 kor., subwencję tak niską w porównaniu z subwencjami, jakie dostały się innym Tow., że nie starczyła ona na pokrycie kosztów druku jednego bodaj zeszytu »Ludu«. To bezdenne niezrozumienie naszych celów krępowało nam na każdym kroku ręce w pracy, nie dozwalało rozwinąć najżywotniejszych naszych zamiarów.

To też, jeśli kwartalnik nasz, »Lud«, zdołał się utrzymać na dotychczasowej wyżynie i wychodził w tej samej objętości, zasługa przypada w udziale współpracownikom, którzy za swoje prace nie pobrali ani haleraża honorarium. Byli zaś między nimi ludzie, żyjący wyłącznie z pióra, byli też bardzo potrzebni, a nie obowiązani żadną miarą do składania na rzecz Tow. tak wysokich ofiar, jakimi było bezpłatne współpracownictwo w »Ludzie«. Gdyby nie ich zawsze chętna, życzliwa i ofiarna pomoc nie moglibyśmy poszczycić się tem, że rocznik ostatni grzyniósł 24 rozpraw i zbiorów materiałów ludoznawczych, a w dziale różności niebywałą dotąd liczbę przyczynków — 33, w dziale recenzyjnym 27 artykułów, napisanych przez 34 autorów. Redakcja ze swojej strony starała się też zadowolnić żądania autorów, podając, ile razy tego zaszła potrzeba, obficie nuty melodyi ludowych, czego dawniej ze względów technicznych nie można było często czynić. Nie miejsce tu wdawać się w ocenę »Ludu«, ale to, co powiedzieli o naszym piśmie polscy i obcy recenzenci, może najzupełniej wystarczyć redakcyi, że spełniła swój obowiązek sumiennie. Podnieść nadto należy, że teka redakcyjna jest zapełniona obecnie licznymi pracami, niejednokrotnie bardzo cennymi. W osobnej odbitce wydaliśmy tylko jedną pracę z teki pozgonnej ś. p. dra M. Gumplowicza: »Polacy na Węgrzech«.

Odpowiedzi na »Kwestyonaryusz w sprawie zwyczajów spadkowych ludności włościańskiej« nadeszło sto kilkadziesiąt. Opracowaniem ich naukowem zajmuje się pilnie członek Zarządu dr Zygmunt Gargas. Nie ulega wątpliwości, że praca jego przyczyni się w niejednym także do rozświetlenia wielu spraw, złączonych pośrednio z zwyczajami spadkowymi naszego ludu (n. p. ksiąg gruntowych).

Zebrań naukowych, po których odbywała się zawsze ożywiona dyskusya, odbyliśmy pięć. Jest to bardzo pocieszający objaw w porównaniu z rokiem 1902. Można mieć nadzieję, że dzięki gorliwości naszego referenta odczytowego dra Gargasa, liczba posiedzeń będzie stale się powiększać, zwłaszcza wobec zainteresowania, jakie wzbudziły one u miejscowych członków.

Z pośród oddziałów Tow. w r. ub. był czynny tylko jeden w Podgórzu, który pod dzielnem kierownictwem tak zasłużonego dla Tow. p. Seweryna Udzieli, pracował ochoczo i sumiennie, odbywając często posiedzenia, połączone z odczytami, a na

wet urządził wystawę haftów ludowych; stanowi on dla nas ważny dowód, że tam, gdzie nie chodzi o postronne cele, można przecież dojść i na prowincyi do dodatnich rezultatów.

Biblioteka Tow. wzrosła w r. ub. o 119 dzieł, tak, że liczy obecnie około 1500 dzieł. Porządkowanie jej i katalogowanie już się rozpoczęło. W stosunkach wymiany wydawnictw pozostawaliśmy ze 106 Tow. naukowemi i redakcyami pokrewnych czasopism.

Co się tyczy spraw natury czysto administracyjnej: członków przybyło 42; subwencye wynosiły: sejmowa kor. 200, Świętnej Reprezentasyi m. Lwowa kor. 400 i Wys. Ministerstwa wyz. i ośw. kor. 500. Z tego miejsca składamy tym instytucyom serdeczne podziękowanie za dotychczasowe poparcie i wyrażamy nadzieję, że na przyszłość nie będziemy pominięci. — Posiedzeń Zarządu odbyliśmy trzy. — Sprawozdanie to przyjęło Walne Zgromadzenie do zatwierdzającej wiadomości.

4) Na wniosek p. Jankowskiego uwolniono skarbnika od odczytania sprawozdania kasowego i stanu majątkowego Tow., poczem przeprowadzono dyskusyę nad preliminarzem na r. 1904, który przyjęto. Z reszty kasowej uchwalono 300 kor. przydzielić do funduszu żelaznego.

5) Na wniosek komisyi kontrolującej udzielono skarbnikowi absolutorium oraz podziękowanie za wzorowe prowadzenie ksiąg.

6) Przez aklamacyę wybrano prezesem: prof. dra Kalinę, wiceprezesem: dra J. Leciejewskiego i St. Bala, członkiem zarządu p. J. A. Baygora. Komisyę kontrolującą pozostawiono w dotychczasowym składzie.

Na tem zakończono Walne Zgromadzenie o godz. 8:30 w.

Dr. St. Zdziarski
sekretarz.

Dr. A. Kalina
prezes.

III. Sprawozdania oddziałów.

Oddział w Podgórzu.

Dnia 30 listopada 1903 r. odbyło się w Podgórzu pod przewodnictwem p. Seweryna Udzieli a w obecności pp.: ks. Jana Łaskiego, Kazimierza Świiby, Bolesława Tynca, Feliksa Taroniego i Maksymiliana Guńkiewicza, sekretarza, posiedzenie Oddziału Towarzystwa ludoznawczego.

Po przyjęciu protokołu z ostatniego posiedzenia złożyły poszczególne sekcye Oddziału sprawozdania z czynności za II-gie i III-cie ćwierćrocze r. 1903. I tak: I. Sekcya »Zbierająca materiały ludoznawcze wprost u ludu«, która liczy 20 członków, odbyła w tym czasie pod przewodnictwem p. Bronisławy Łaskiej 2 posiedzenia w maju i listopadzie 1903 r. Wskutek wydanego poprzednio kwestyonariusza w sprawie obchodów ludu naszego w czasie świąt wielkanocnych omawiano na posiedzeniach 14 od-

powiedzi, nawzajem się uzupełniających. Uchwalono następnie wydać kwestyonyaryusz w sprawie obchodów w czasie Zielonych Świąt, o Sobótce, oraz w dzień uroczystości Bożego Ciała a wreszcie o święceniu ziół na »Matkę Boską Zielną«. Sekcja postanowiła również zwrócić swe badania nad narzędziami rolniczymi naszego ludu. II. Sekcja »Dziennikarska«, pracująca pod przewodnictwem p. Kazimierza Świiby, powiększyła się o 4 osoby i liczy 18 osób. Sekcja ta odbyła 2 posiedzenia w kwietniu i czerwcu 1903. Członkowie złożyli 280 wycinków i wypisów z różnych pism codziennych i peryodycznych, a rozpatrując je, zajmowali się uporządkowaniem i ugrupowaniem tych wycinków. III. Sekcja »Rysunkowa« złożona z 12 osób, na 1 posiedzeniu pod przewodnictwem p. Seweryna Udzieli, rozpatrywała szkice rysunków, zebrane w czasie wakacyjnej etnograficznej wycieczki w 1903 r. przez p. Seweryna Udziela, Feliksa Taroniego i Maksymiliana Guńkiewicza w powiecie sandeckim i rysunki na ich podstawie wykonane. Przewodniczący miał wykład o »sercu«, jako motywie rysunkowym i przy pomocy bogatego zbioru rysunków serca z różnych stylów zebranych i spotykanych w sztuce ludowej u różnych narodów, wykazał, że motyw ten jest od najdawniejszych czasów na całej kuli ziemskiej znany i powszechnie używany. IV. Sekcja »Wycieczkowa« nie doprowadziła do skutku projektowanych wycieczek Oddziału w czerwcu 1903 r. do Częstochowy i Lanckorony, a to jedynie wskutek braku pogody, oraz powodzi, która nasz powiat w tym czasie nawiedziła, natomiast urządziła w miesiącu wrześniu wycieczkę na etnograficzną wystawę do Cieszyna, w której wzięło udział 11 osób z przewodniczącym Oddziału na czele. Członkowie tej wycieczki odnieśli z wystawy imponujące wrażenie, bo wystawa przedstawiła pięknie i dokładnie życie ludu polskiego na Śląsku. Na ostatniem posiedzeniu sekcyja omawiała projekt wycieczki do Tyńca i Mogiły pod Krakowem. V. Sekcja »Muzealna«, licząca w gronie swem 5 osób pod przewodnictwem prezesa Oddziału ukonstytuowała się i rozpoczęła swoje czynności około gromadzenia materiałów do zbioru etnograficznego jako osobnego działu Muzeum narodowego w Krakowie tak, że oddział ten wkrótce będzie otwarty.

P. Feliks Taroni, skarbnik Oddziału, złożył sprawozdanie ze stanu kasy za II-gie i III-cie ćwierćrocze 1903 roku.

Powzięto uchwałę, zaprosić różne osoby na członków Towarzystwa a wszystkich nowych zaprosić do wzięcia udziału w poszczególnych pracach sekcyi według wyboru.

W końcu uchwalono zwołać w miesiącu grudniu 1903 r. Walne Zgromadzenie Członków Oddziału. — Na tem posiedzenie zamknięto.

Maksymilian Guńkiewicz

sekretarz.

BILANS

za czas od 1. stycznia

Przychód.

L. p.	T Y T U Ł	Szczegółowo		Razem	
		Kor.	gr.	Kor.	gr.
I.	Reszta kasowa z r. 1902:				
	1. gotówką	503	15		
	2. w pocztowej Kasie oszczęd.	161	—	664	15
II.	Wpisowe i wkładki członków:				
	1. zamiejscowych:				
	a) gotówką . . . Kor. 214·17				
	b) przez pocz. K. oszcz. 619·62	833	79		
	2. miejscowych	740	—	1573	79
III.	Zwroty zaliczek			156	82
IV.	Subwencje:				
	1. Rady król. stoł. m. Lwowa	400	—		
	2. Sejmu krajowego	200	—		
	3. c. k. Ministerstwa oświaty .	500	—	1100	—
V.	Prenumerata czasopisma »Lud« .			62	—
VI.	Dochód z wydawnictw Towarzys.			281	83
VII.	Odsetki			23	50
VIII.	Przebieżne			640	—
				4502	09

Lwów, dnia

Dr. Antoni Kalina
prezes.

KASOWY

do 31. grudnia 1903.

Rozchód.

L. p.	T Y T U Ł	Szczegółowo		Razem	
		Kor.	gr.	Kor.	gr.
I.	Wydatki administracyjne:				
	1. kancelaryjne	45	—		
	2. druk odezwy, zaproszeń i t. d.	13	99		
	3. portorya	37	66		
	4. kursor	72	40		
	5. różne	49	34	218	39
II.	Wydatki na czasopismo »Lud«:				
	1. druk, papier i broszurowanie	1554	42		
	2. ekspedycja i drobne wydatki	98	—	1652	42
III.	Wydatki na wydawnictwa Tow.:				
	1. papier i druk	345	58		
	2. broszurowanie, drobne, portorya	23	30		
	3. honorarya autorskie	20	—	388	88
IV.	Wydatki na bibliotekę			18	66
V.	Zaliczki			163	17
VI.	Przebieżne			640	—
VII.	Reszta kasowa:				
	1. w poczt. kasie oszczędności	130	67		
	2. w gotówce	1289	90	1420	57
				4502	09

31. grudnia 1903.

Józef Klemensiewicz
skarbnik.

BILANS MAJĄTKOWY

Stan czynny.

L. p.	T Y T U Ł	Szczegółowo		Razem	
		Kor.	gr.	Kor.	gr.
I.	Reszta kasowa z dniem 31 grudnia 1903			1420	57
II.	Zaległe odsetki w poczt. K. oszcz.			2	44
III.	Zaległe należności czynne:				
	1. wypłacone naprzód honorarium			400	—
	2. zaległe wkładki członków:				
	a) miejscowych . K. 153.—				
	b) zamiejscowych] » 285.—	438	—		
	3. zaległa prenumerata »Ludu« w księgarniach	50	—	488	—
				2311	01

Uwaga: Oprócz gotówki pieniężnej posiada Towarzystwo w swym

Lwów, dnia

Dr. Antoni Kalina
prezes.

Komisyja kontrolująca zbadała w dniu dzisiejszym przedłożone pod każdym względem z księgami Towarzystwa.

We Lwowie, dnia

Władysław Schmidt.

Z KOŃCEM ROKU 1903.

Stan bierny.

L. p.	T Y T U Ł	Szczegółowo		Razem	
		Kor.	gr.	Kor.	gr.
I.	Zaległe należności za druk »Ludu«			411	83
II.	Wkładki pobrane za rok 1904 . .			16	—
III.	Nadwyżka stanu czynnego jako czysty majątek Towarzystwa:				
	1. w pieniądzu:				
	a) p. K. o. 130.67) Fund. żel. 300.—				
	b) gotówka 862.07) » zapas. 692.74	992	74		
	2. w zaległych należnościach czynnych	890	44	1883	18
				2311	01

majątku zapasy roczników »Ludu« i innych swych wydawnictw.

31. grudnia 1903.

Józef Klemensiewicz
skarbnik.

sobie powyższe rachunki i potwierdza, że znajdują się w ścisłej zgodności

26. stycznia 1904.

Bolesław Lewicki.

PRELIMINARZ

uchwalony na walnem zgroma-

Wymogi.

L. p.	T Y T U Ł	Wynikłość z r. 1903		Preliminuje się na r. 1904	
		Kor.	gr.	Kor.	gr.
I.	Wydatki administracyjne:				
	1. kancelaryjne	45	—	60	—
	2. druk odezwo zaproszeń i t. p.	13	99	80	—
	3. portorya	37	66	65	—
	4. Kursor	72	40	90	—
	5. różne	49	34	55	—
II.	Wydatki na czasopismo »Lud«:				
	1. druk, papier i broszurowanie	1554	42	1900	—
	2. ekspedycja i drobne wydatki	98	—	100	—
III.	Wydatki na wydawnictwa Tow.:				
	1. druk, i papier	345	58	600	—
	2. broszurowanie, drobne, portorya	23	30	30	—
	3. honoraria autorskie	20	—	200	—
IV.	Wydatki na bibliotekę	18	66	250	—
V.	Zaliczki	163	17	163	17
VI.	Bilansowa różnica zapasów kasowych z r. 1902 i 1903	756	42		
		3197	94	3593	17

NA ROK 1904.

dzeniu w dniu 30 stycznia 1904.

Pokrycie.

L. p.	T Y T U Ł	Wynikłość z r. 1903		Preliminuje się na r. 1904	
		Kor.	gr.	Kor.	gr.
I.	Wpisowe i wkładki członków:				
	1. miejscowych . . . K. 740.—	1573	79	1500	—
	2. zamiejscowych . . » 833-79				
II.	Subwencje:				
	1. Rady król. stol. m. Lwowa	400	—	400	—
	2. Sejmu krajowego	200	—	200	—
	3. c. k. Ministerstwa oświaty .	500	—	500	—
III.	Prenumerata czasopisma »Lud« .	62	—	50	—
IV.	Dochód z wydawnictw Towarzystwa	281	83	150	—
V.	Zwroty zaliczek	156	82	156	82
VI.	Odsetki	23	50	15	—
VII.	Zapas kasowy z r. 1903:				
	1. Fundusz żelazny . K. 300.—			334	15
	2. » obrotowy » 334-15				
VIII.	Spodziewany niedobór w r. 1904			287	20
		3197	94	3593	17

IV. Dary do biblioteki ofiarowali:

1. Dr. Fr. Kos dzieło swoje: Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku. Prva knjiga. Ljubjana 1903.
2. Dr. K. Wróblewski swą pracę: O ruchu narodowym w Księstwie Cieszyńskim. Lwów 1903.
3. Z. Puszet swoją pracę: Studya nad polskiem budownictwem drewnianem. I Chata. Kraków 1903.
4. Ces. Akademia w Petersburgu: Сборник отдѣленія русск-ляюка и сдовесности. T. 20. 21. 28. 32. 46. 53.
5. Towarzystwo »Polska sztuka stosowana« w Krakowie swoje wydawnictwo: Materyały, zeszyt 3. Kraków 1903.
6. Towarzystwo »Miłośników historii i zabytków Krakowa«: Dr. Jan Krupski: Szopka krakowska. Kraków 1904.
7. Dr. A. Kalina: K Stołyhwo: Spy — Neonderthaloides.
8. Akademia umiejętności w Krakowie: Ubiory ludu polskiego zesz. 1. Kraków 1904.
9. Toż: Materyały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne. T. VI.
10. Redakcyja Hlidky: V. Kosmáka, Sebrané spisy. T. VIII, zesz. 54. i 55.
11. Jan Świątek swoją pracę: Borowa. Drobiazgi etnograficzne. Kraków 1903.
12. Dr. A. Kalina: K. K. Stołyhwo, Czerska z Roginaw.
13. Redakcyja Hlidky: Knihowna naši mládeža č. S. Brno 1904.
14. Dr. St. Zdziarski: M. Kawczyński, Jeszcze o folklorze i historii literatury. Kraków 1903.
15. Tenże: Dr. W. Kosiński, Materyały etnograficzne zebrane w różnych okolicach Galicyi zachodniej. Kraków 1903.
16. Král. Česká společnost nauk; Jaslovav Bidlo, Jednota bratrská v prvnm vylmanstvi. č. 1. 2. Praha 1900.
17. Taž: Výroční zpráva za r. 1903.
18. Herman Costenoble, Jena: Ed. Bogusławski: Einführung in die Geschichte der Slaven. Jena 1904.

